

Горошкіна Олена Миколаївна,
*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу навчання
української мови та літератури
Інституту педагогіки НАПН України,
olenagoroshkina@gmail.com*

ХУДОЖНІЙ ТЕКСТ ЯК СКЛАДНИК ПІДРУЧНИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ 7- 9 КЛАСІВ

*Ключові слова: художній текст, підручник української мови,
заклади загальної середньої освіти*

Особливої актуальності сьогодні набуває формування читацької грамотності учнів. Значні резерви для цього має українська мова як навчальний предмет. У процесі навчання української мови важливо не тільки сформувати в учнів уміння декодувати графічні символи, а оцінювати, осмислювати прочитану інформацію, висловлювати власне ставлення до неї.

З огляду на це до модельної навчальної програми з української мови (авторства Н. Голуб, О. Горошкіної) включено низку тем, що допомагають учням ознайомитися з метою, видами, ефективними стратегіями читання. У 7 класі запропоновано такі теми: Поради читачам. Мета читання. Вдумливе читання. Критичне читання. Зміст прочитаного. Проблеми в тексті. Опис у художніх текстах; у 8 класі – Види критичного читання. Опис як елемент мовлення; у 9 класі – Читання. Ознайомлювальне читання. Вивчальне читання. Читання для задоволення. Означені теми представлено в рубриці «Текст».

Відповідно до вимог програми в підручниках української мови Н. Голуб, О. Горошкіної розроблено низку вправ, спрямованих на формування читацької грамотності учнів.

Особливу роль відведено художнім текстам, самотутність яких виявляється в особливій організації мовлення, використанні багатства засобів мови, здатних впливати на емоційно-естетичну сферу читача. У доборі навчального матеріалу враховано результати спеціальних досліджень, які доводять, що зниження рівня читацьких умінь негативно впливає на такі показники когнітивного розвитку учнів, як самостійність і критичність мислення, загальні навчальні уміння і навички, пошукову активність, здатність знаходити в тексті потрібну інформацію, інтерпретаційну спроможність, розуміння задуму автора, критичну оцінку дій персонажів, на розвиток комунікативних умінь тощо. З огляду на це в підручниках української мови для 7-8 класів можна виокремити такі напрями формування читацької грамотності здобувачів освіти: 1) дослідження художніх прийомів, використаних автором; 2) пошук шляхів розв'язання проблем, порушених у тексті; 3) комплексний аналіз тексту. У попередніх публікаціях ми писали про це більш детально.

Особливу роль у вихованні, розвиткові сучасних учнів мають тексти, спрямовані на духовно-моральний розвиток особистості: про Україну, видатних українців, збереження національних традицій, морально-етичної, екологічної проблематики тощо.

Освітня практика підтверджує, що саме в процесі роботи з художнім текстом розвивається їхня емоційна сфера особистості, відбувається її духовне збагачення.

Література

1. Горошкіна О. М. Формування читацької культури учнів ліцею на уроках української мови. *Книга в академічному дискурсі: філологічний, методичний та мистецтвознавчий аспекти*: зб. наук. праць (за матеріалами всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції). Житомир, 2018. С. 51–59.